

גליון 559
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה קייטום על האישור לפרויקט המבית

סיפורי חז"ל

זאת חקת הפסח

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה "זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו" אמר להם משה לישראל, מי שאין חותמו של אברהם בבשרו לא יטעם מן הפסח. מיד נימולו רובם של ישראל בשעה קלה, אלא שעדיין היו שם מעטים שלא נענו לדבר ה' ביד משה, ולא היו מקבלים עליהם למול. מה עשה הקדוש ברוך הוא, ציווה למשה שיעשה את הפסח, כיוון שעשה הפסח, גזר לארבע רוחות העולם, ובאות ונושבות מן הריחות שבגן עדן, והלכו ונדבקו באותו הפסח של משה, והיה ריחו הערב הולך מהלך ארבעים יום. נתכנסו כל ישראל אצל משה אמרו לו, בבקשה ממך האכילנו מפסחך שאנו עייפים מריחו הטוב והיה משה אומר להם, הקדוש ברוך הוא אומר "וכל ערל לא יאכל בו" אם אין אתם נימולים אין אתם אוכלים, מיד נתנו עצמם ומלו, ונתערב דם הפסח בדם המילה, ומשעבר הקדוש ברוך הוא במצרים בלילה ההוא, וראה דם מילה שנתערב בדם הפסח, היה נוטל כל אחד ואחד מישראל ונושק ומברכו.

(שמו"ר י"ט - ה')

פרשת השבוע

לכלכל את צעדי מהיום למחר, כבר עשיתי כל מיני תחבולות, וניסיתי כמה וכמה דרכים מחוכמות כדי להצליח בעסקים, והכל היה לשוא, ומה אעשה עתה רבי? כשגמר החסיד לתנות את סאת צרותיו באוני הצדיק, השיב לו רבי מאיר בנחת: בתיאור מכת בכורות נאמר "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב את לשונו", לדעתי יש בפסוק זה רמז, כיצד עליך לנהוג כדי לזכות בברכה ובהצלחה, "ולכל בני ישראל לא יחרץ" כדי להצליח בחיים, אין צורך בחריצות יוצאת דופן ובתחבולות מיוחדות במינך, כי אם "כלב לשונו", על האדם להקפיד בכל משא ומתן עם הזולת שלבו ולשונו יהיו שווים, ולא ינקוט ביחסיו עם הבריות דרכי מרמה של אחד בפה ואחד בלב, ואף אתה חדל לך מן התחבולות השונות שאתה נוקט בעסקיך המסועפים, ובמקום זה השתדל לנהוג תמיד בהגינות וביושר, מובטחני שתצליח בכל דרכיך.

ופסח ה' על הפתח (י"ב - כ"ג)

מסופר: כאשר כיבד הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק את הרה"ק רבי משה ליב מסאטוב זיע"א שיאמר דברי תורה, אמר רבי משה לייב: כתוב בתוה"ק "ופסח ה' על הפתח". אין הכוונה כפשוטו שהרי מלא כל הארץ כבודו. אלא הכוונה היא, שכאשר מצא השי"ת בין בתי המצרים בית יהודי אחד, אזי "ופסח ה' על הפתח" היה פוסח ורוקד וקורא, כאן גר יהודי! כאן גר יהודי.

לא ראו איש את אחיו (י' - כ"ג)
מסופר על אחד מתלמידי הגר"א הקדוש זיע"א, שנתעוור ל"ע בימי נעוריו, אולם לא פרש מאהלה של תורה, וכל הימים היה שקוד על משנתו, עד שהגיע למעלות רמות בתורה הקדושה. הגר"א נטל על עצמו להשיאו אשה, ואמנם נמצאה אחת מבנות וילנא שהסכימה לבנות את ביתה עם הצעיר העיוור, ואביה התחייב להחזיק את הזוג על שולחנו, כדי שיוסיף לעמול בתורה. שמחתו של הגר"א ביום הכנסת תלמידו לחופה היתה מרובה, והיא הגיעה לשיאה לפני העמדת החופה, כאשר השושבינין הובילו את החתן לכסות הכלה בהינומה כמנהג ישראל. באותה שעה פנה הגר"א אל החתן ואמר: "חז"ל אמרו אסור לקדש אשה עד שיראנה", ומשהשלים את דבריו פקח החתן העיוור את עיניו וחזר לראות. כל העומדים שם נוכחו לראות את כוחו האלקי, ובני הזוג ראו בחייהם בנים ובני בנים.

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב את לשנו (י"א - ז')

מסופר על הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זיע"א, שפעם בא לפניו חסיד אחד והתאונן בפניו על מצבו הכלכלי הקשה, רבי קדוש, קרא האיש בנימה של מרירות, איני יודע כיצד

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:47 ת"א: 5:49 ר"ת: 6:22

פרשת בא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:33 ת"א: 4:47

אם בתחילה התכוונו האבלים לקיים הלוויה שקטה וחפוזה ולא עלה הדבר בידם, הרי עתה זו הייתה הלוויה גדולה ובולטת לעין-כל. בראש המסע צעדו הרש"ש ותלמידיו, ואחריהם אנשי החברה-קדישא ובני-המשפחה. כך התנהלה לה הלוויה במורד כפר-השילוח (סילוואן).

כשהתקרב המסע לבית המושל, שפסף הלה את עיניו בתימהון. הוא התקשה להאמין למראה עיניו. היהודים החצופים מתעלמים מהחוק, מצפצפים על אזהרת אנשיו ואף חוזרים על פעולתם הנפשעת כשהם מתוגברים במלווים נוספים! כדי להיטיב לראות את הדברים, התקרב המושל אל מעקה הברזל שתחם את גווזטרת ביתו. חמתו בערה בו והוא שאל עצמו שוב ושוב אם עיניו אינן מתעתעות בו. המציאות הייתה ברורה כשמש בצהריים, והוא רתח מועם כפי שמעולם לא רתח. המושל היה על סף אבדן עשתונות, ובתוך כך נעץ את ראשו בחזקה בין שניים ממוטות ברזל של המעקה. כשניסה להוציא את ראשו, לא הצליח. המושל נבהל. הוא חש כחיה לכודה והחל לקרוא לעזרה.

בינתיים חלפה השיירה על פניו בדרכה לקבורת הנפטרת בהר-הזיתים. כעבור שעה קלה הסתיימה הקבורה והמלווים שבו לבתיהם, מחישים צעדיהם, מחשש לתגובתם הצפויה של המושל ואנשיו. רק הרש"ש ותלמידיו צעדו בנחת. בהתקרבתם לבית המושל פנה הרש"ש לעבר הבית עצמו. תלמידיו המשתאים צעדו אחריו בדממה. "קללת הרב היהודי פגעה ביו", זעק המושל בבהלה בדיוק כשהרש"ש התדפק על דלת ביתו. בני-הבית שפתחו את הדלת הביטו בו בחרדת-כבוד והובילוהו לגווזטרת הבית. המחזה היה מוזר ביותר: ראשו של המושל, שבימים כתיקונם הפיל חיתתו על כל יושבי העיר, היה לכוד במעקה הברזל בלי יכולת לחלצו משם. סביבו עמדו בני-הבית וצווחו בהיסטריה. שני ערבים גברתנים ניסו לכופף לצדדים את שני מוטות הברזל העבים, ללא הצלחה.

"התפלל עליי!", התחנן המושל לרש"ש בקול שהיה קרוב לבכי. "יהיה עליך לשלם על כך", ענה הרש"ש. "ככל שתרצה!", זעק המושל. "עליך לפטור אחת ולתמיד את היהודים ממש הקבורה", פסק הרש"ש. שתיקה השתררה במקום. פניו של המושל היו אדומות מכאב ומאמץ. "בסדר", מלמל לאחור כמה שניות. וראה זה פלא - בעודו מנסה, אינסטינקטיבית, להפנות ראש לעבר הרש"ש ולהביט בו, השתחרר באחת ראשו הלכוד.

המושל עמד בהבטחתו והסיר את המס המחפיר מעל יהודי העיר. יש שזקפו את המאורע המשמח גם לזכותה של התופרת הענייה, לא-פחות מאשר לכוחו של הצדיק והמקובל רבי שלום שרעבי.

(ליומא דהילולא של רבי שלום שרעבי הרש"ש הקדוש י' שבט) קולות נהי בקעו מביתה של התופרת הירושלמית. בעלה, בניה ובנותיה ביכו את מותה של אם המשפחה, אשת-חיל טובת-לב, שהלכה לעולמה בטרם עת והניחה אותם לאנחות. בעבודות התפירה שנודמנו לה מפעם לפעם פרנסה את ביתה הדל בימים של עוני ומחסור קשים ליהודי ירושלים. עם מותה נשבר אפוא גם מטה-לחמה של המשפחה. על הצער העמוק בשל פטירתה נוספה בעיה מעיקה ומיידית. בעת ההיא שלט בירושלים מושל טורקי, שהטיל על יהודי העיר מיסים רבים ובכללם מס קבורה. כל מי שביקש להביא את יקירו לקבורה נאלץ לשלם תחילה מס לקופת המושל. בני משפחתה של התופרת המנוחה התקשו לגייס את המס וקבורת האם התעכבה.

כשנקפו השעות והכסף לא הושג, הוחלט לערוך הלוויה קטנה וצנועה, בניסיון להסתיר את הדבר מידיעת המושל. זו הייתה משימה לא-פשוטה. ביתו של המושל ניצב במקום שממנו נשקפה הדרך העולה אל בית-העלמין היהודי בהר-הזיתים. שעות על שעות היה המושל הטורקי יושב על גווזטרת ביתו, נח על כיסא נצרים מרופד ומשקיף באפס-מעשה על הנעשה. למרות זאת החליטו בני-הבית להסתכן ויצאו לדרך. באותה שעה שהה המושל בביתו. צעדיהם החרישיים של המלווים הגיעו לאוזניו. חיש-מהר זינק אל הגווזטרה, ועיניו הקטנות והרעות לכדו קומץ יהודים המובילים את מתם לקבורה. הוא ידע בבטחה כי באותו בוקר לא הועלה לקופתו מס-קבורה, והיה ברור לו כי מעשה 'רמייה' יש כאן.

עד מהרה הזעיק את אנשיו והורה להם לעצור את חבורת ה'נוכלים' ולהחזירה על עקבותיה עד אשר ישולם המס. לא הועילו תחינותיהם של בני-המשפחה כי עניים מרודים הם ואין לאל-ידם לגייס את המס. בגסות ובבוטות גירשו שליחי המושל אותם ואת אנשי החברה-קדישא, שנשאו את מיטת הנפטרת הצדקת. באותה שעה ישב הרש"ש בהיכל ישיבת המקובלים 'בית-אל' וסביבו תלמידיו שומעי-לקחו. לפתע נשמעו דפיקות מבוהלות על דלת, ולהיכל פנימה התפרצו האבלים, כשדמעות ניגרות על פניהם שטחו לפני הצדיק את צרתם.

לאחר שסיימו את דבריהם קם הרש"ש על רגליו ואמר לתלמידיו: "הבה נקיים מצוות הלוויית המת ונחלוק לנפטרת, אישה תמה וצדקת, כבוד אחרון". נוכח עיניהם המשתאות של האבלים ציווה הרש"ש על אנשי החברה-קדישא לשאת את המיטה ולהביא את הנפטרת לקבורה כדת וכדין.

צִיּוּמָא דְהִילּוּלָא

כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו (י' – א')

רבים מן המפרשים שואלים, כיצד הכביד ה' את לב פרעה ונטל ממנו את בחירתו שלא ירצה לשלוח את ישראל מארצו על אף כל המכות שקיבל

והענין יובן על פי המסופר ביהודי אחד, שהיה לו סכסוך עם גוי, והדבר הגיע לכלל משפט. השופט היה נוצרי, עמד היהודי ושלח לו לשופט מתן נאה בסתר. שאל אותו השופט הכיצד הנך שולח לי שוחד, הלא בתורתכם כתוב שאסור לתת שוחד לדיין, כי לבו יטה אחרי נותן השוחד, והדין שיוציא לא יוכל להיות דין אמת, כיון שיהיה נוגע בדבר. השיב לו היהודי, אילו היית יהודי והיו באים ראובן ושמעון לפניך לדון הרי דעתך על שניהם שקולה ושוה היא, אין לבך נוטה לזה יותר מאשר לזה, והדין יכול להיות דין אמת, ועל כן אם צד אחד יתן שוחד, הרי הוא מכריע בכך את לבו של הדיין לצידו, וכך מאזני הדין תטה לטובתו. מדה שאין כן הדבר, כשבאים יהודי וגוי לדון בפני שופט גוי, כאן דעתו של השופט אינה שקולה ושוה לגבי שניהם, לבו של השופט כבר מלכתחילה נוטה לצד הגוי, על כן שלחתי לך שוחד, כדי לאזן דעתך, כי כנגד נטיית לבך לצד הגוי, תבוא נטיית הלב אל השוחד, וכפות המאזניים של המשפט יהיו שקולות והדין יצא מתוקן.

לפי הספור הנ"ל יובן ענין הכבדת לב פרעה, כי פרעה לא רצה באמת לשלוח את ישראל ממצרים, ובבוא עליו המכות הכבדות מאת השם יתברך היה בכוחן של המכות להטות את לבו בעל כרחו להסכים לשלוח את ישראל, ובחירתו היתה אפוא נשללת ממנו, כי לא מדעתו היה מגיע להסכמה זו, על כן הכביד ה' את לבו לשם איזון, מצד אחד תוקף המכות, ומצד שני הכבדת הלב, וכך היו כפות המאזניים שקולות ושוות, ודעתו של פרעה שקולה ומאוזנת, והסכמתו לבסוף לשלוח את ישראל ממצרים, היתה מתוך בחירת אמת, כי כך גזרה חכמתו יתברך, שהאדם יעשה מה שיעשה על פי בחירת לבו.

(ילקוט מאמרים)

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א

(ז' שבט)

בכפר הסמוך ללעלוב התגורר יהודי עני, אשר שמר אמונים להרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א. פעם בא אל רבינו, ובשורה בפיו שנולד לו בן, והוא מכבד את הרבי להיות המוהל שימול את בנו. יעץ לו רבינו לפנות למוהל מסויים שבעיר. סיפר לו העני, כי אמנם פנה אליו כבר, אלא שהלה מסרב לצאת לכפר בקור ובגשם ששררו אז. שלח רבינו לקרוא למוהל, והורה לו ללכת לכפר למול את הבן הנולד, והבטיחו: "כי לא יאונה לך כל רע, ועוד תצא מאושר ומלא שמחה מכל העסק". הסכים המוהל, והבטיח לבוא ביום המילה.

כשבא המוהל לבית העני, חשכו עיניו, הדלות בצבצה מכל פינה, היולדת שכבה על גבי מצעות תבן שעל הספסל, ללא כרים וכסתות. בעל הבית עצמו שכב חולה על ספסל שני, והקור בבית היה נורא, אין טיפת מים חמים, אין אפילו שפוד עץ, ואין איש שיעזור לו למול את הילד, אין סנדק, ואין מי שיחזיק את הרך הנימול. ברוב יאושו יצא החוצה, אסף גזרי עצים להחם מים עבור התינוק, ותר אחרי יהודי לרפואה. והנה הרחק הרחק נראה באופק קבצן עלוב ששירך רגליו בדרכו העירה. רץ המוהל אחריו, השיגו, והתחנן לפניו לבוא לעזרתו, והעני סירב, דלפון הוא וביתו ריקם, והוא מוכרח להרויח היום מה, אין לו זמן לדברים כאלו, ותוך כדי דיבורו האיץ צעדיו ומיהר להסתלק. הפציר בו המוהל בתחנונים נוגעים ללב, והבטיח לשלם לו את כל רווחיו שהוא עשוי להרויח ביום זה, הפציר והפציר עד שהעני ניאות לבקשתו.

נכנסו שניהם לבית, העני שימש כסנדק, והמוהל הכניס את התינוק בבריתו של אברהם אבינו, הוציא מילקוטו מזון לסעודת מצוה, סעדו וברכו ברכת המזון, וכשאמר המוהל: 'הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא' וכו', נעלם העני מן הבית, ופרח לו איש האמת. הבין המוהל מיד מי היה הסנדק, שנשלה לנסותו אם יעמוד בנסיון, ומאושר על שראה פני אליהו הנביא, חזר לבית רבינו, אשר חיכה כבר למוהל בפתח ביתו, וקיבל פניו בצהלה ובחדוה גלויה, אמר: "הלא הבטחתי לך, שתצא מאושר ושמח מברית מילה זה, אשריך שזכית לכך".

צ'ין אדם לחברו

עמם אנוכי בצרה

כמה חודשים לאחר שחרורו של הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא י' שבט) ממאסרו ברוסיה, נאלץ לעזוב את המדינה ועבר ללטוויה. כאשר הגיע יום השנה הראשון לשחרורו, ביי"ב בתמוז תרפ"ח, שהה באתר מרפא ליד ריגה, והחסידיים התאספו לחגוג את חג-הגאולה. במהלך ההתוועדות החלו החסידיים לשיר את הניגון "פדה בשלום נפשי". הרבי הורה לחדול משירת הניגון ואמר: "כל זמן שלייהודי רוסיה לא- טוב - עדיין לא הייתה הפדייה השלמה. עמם אנוכי בצרה.

להפחית מכה מהודי זה גדלות

מספרים: פעם אחת נפגש הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זיע"א עם רבה של וילנא הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זיע"א. ביקש רבי חיים עוזר מרבי מאיר יחיאל שיגיד דבר תורה, נענה רבי מאיר יחיאל ואמר דבר תורה חריף ועמוק מאד. נרעש רבי חיים עוזר והכריז: רבי מאיר יחיאל! אתה גברא רבא, אמר רבי מאיר יחיאל: מי שאומר דבר תורה מחודד, עדיין איננו גברא רבא. ומי כן ראוי להיקרא בתואר זה? תמה רבי חיים עוזר. ענה רבי מאיר יחיאל: אשאל אותך שאלה, הגמרא במסכת מכות אומרת: כמה טיפשים האנשים הקמים לפני ספר תורה ואינם קמים לפני אדם גדול, שבתורה כתוב "ארבעים יכנו" ובאו חכמים בכוחם הגדול ומיעטו

ואמרו שחיוב מלקות הוא רק שלושים ותשע ולא ארבעים. וקשה, המשיך רבי מאיר יחיאל - למה הגמרא מביאה ראיה מפסוק זה ולא מביאה ראיה מפסוק שנכתב לפני כן, שהרי בפרשת ויקרא (כ"ג- ט"ו) נאמר: "תספרו חמישים יום" וחכמים העמידו את הדבר בארבעים ותשע יום?. זו אכן קושיא חזקה מאד, התפעל רבי חיים עוזר - ומה באמת התירוץ? ענה רבי מאיר יחיאל: התשובה היא: לדרוש שיש לספור ארבעים ותשע במקום חמישים זה עדיין לא פועל שום דבר, אבל להפחית מכה אחת מיהודי ובכך להקל את צערו זה גברא רבא.

למי נתן הצדיק את מעילו?

מסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א (יומא דהילולא ז' שבט) שגדל בבית הוריו שהיו עניים מרודים, פעם אחת הצליח אביו להשיג כמה פרוטות בכדי לקנות לבנו מלבוש חם לחורף, אך כעבור כמה ימים שב רבנו הביתה ללא המעיל. שאלה אותו אמו היכן שכח את מעילו, ענה הילד: לא שכחתי, ראיתי איזה ילד עני עם בגדים קרועים ושיניו נוקשות מרוב קור ונתתי לו את מעילי. פנתה אליו אמו ואמרה לו כי ילך מיד חזרה ויביא את מעילו, לפני שיבוא אביו ויפליא בו את מכותיו. לא עזרו כל השכנועים והדיבורים, בקור רוח ענה הילד לאמו כי שווה היא מצווה כה גדולה לקבל מעט מכות בעדה.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ו' שבט הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (תר') הרה"ק רבי חיים צבי ב"ר חנניא יו"ט ליפא (עצי חיים - תרפ"ז)

יום ראשון ז' שבט הרה"ק רבי ישראל חריף מסטאנוס ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט - תפארת ישראל) הרה"ק רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה-תקע"ג)

יום שלישי ט' שבט הרה"ק רבי יוסף יוסקא הלוי מיאסי ב"ר אריה לייב מוואלטישסק (תקס"ז) רבי ישראל יעקב מבילקאמין ב"ר מנחם מענדל מרימינוב (תקפ"ז) הרה"ק רבי ראובן הלוי ב"ר יעקב הורוויץ מדזארנאווצא (דודאים בשדה - תקפ"ט)

יום רביעי י' שבט הגה"ק רבי מאיר קאצינעלבוין ב"ר יצחק (מהר"ם פדווא - שכ"ה) הרה"ק רבי שלום מזרחי ידידיע שרעבי (סידור הרש"ש - תקמ"ב) הרה"ק רבי יוסף יצחק הרי"צ מליובאוויטש ב"ר שלום דובער (תשי"ז)

יום חמישי י"א שבט רבי יהודה צבי הכהן מסאמבור ב"ר אורי מסאמבור (תרע"ט)

יום שישי י"ב שבט הרה"ק רבי דוד יהודה לייב מקאזאטין ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקווירא (תר"פ)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסיף התרים על המעשים.

גלילת התורה (א)

א) הגולל ספר תורה יעמידנו כנגד התפר, כדי שאם יקרע, יקרע התפר. (שו"ע או"ח, סימן קמ"ז, סעיף ג')
ב) המנהג לקשור האבנט בתחילת שלישי העליון של הספר תורה. (שערי חיים על שערי אפרים, שער י', ס"ק כ"א, דרכי חיים ושלום, אות רכ"ה, שו"ת בית אבי, ח"ד, סימן ט"ז, שו"ת דברי יציב, ח"א, סימן ע"ז)
ג) מי שנותנין לו ספר תורה להגביה ולגלול, ואי אפשר לו לעשות שתיקה, יגביה, ויתן לאחר לגלול, שהגבהה היא יותר מצוה מגלילה. (משנה ברורה סימן קמ"ז, ס"ק י"ט)
ד) מי שכיבדו אותו בהושטת המעיל לגלול, או לגלול, הגלילה עדיף, דהיא עיקר המצוה, ויתן לאחר להושיט המעיל. (שם)

לע"נ הרה"ח ר' יעקב ישראל ב"ר ישכר בער ז"ל נלב"ע י"ב שבט תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"
הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222